

Относителни и показателни местоимения

ОТНОСИТЕЛНИ И ПОКАЗАТЕЛНИ МЕСТОИМЕННИЯ

В ТОЗИ РАЗДЕЛ ЩЕ СИ ПРИПОМНИШ

- какво знаеш за въпросителните местоимения
- какво знаеш за показателните местоимения

И ЩЕ НАУЧИШ

- как да образуваш относителните местоимения
- как да употребяваш относителните местоимения
- как да пишеш правилно относителните местоимения

ОТНОСИТЕЛНИ МЕСТОИМЕННИЯ ЗА ЛИЦА И ПРЕДМЕТИ

😊 ВЕЧЕ ЗНАЕШ

кой

коя

кое

кои

1 Разгледай снимките и отговори на въпросите.

Кой е мъжът на снимка 1?

Коя е жената на снимка 2?

Кое е момичето на снимка 3?

Кои са момичетата на снимка 4?

ОТНОСИТЕЛНИ МЕСТОИМЕННИЯ ЗА ЛИЦА И ПРЕДМЕТИ – ОБРАЗУВАНЕ

2 Прочети диалозите. Обърни внимание на подчертаните думи. Опитай се да обясниш как са образувани.

кой + то = който
 коя + то = която
 кое + то = което
 кои + то = които

който
(един)

...тенисист, **който** побеждава.

...тенисисти, **които** побеждават.

които
(много)

– Знаеш ли **кой** е Григор Димитров?
 – Това е първият български тенисист, **който** достига рекордното трето място в световната ранглиста.

– Известно ли ти е **коя** е Стоянка Мутафова?
 – Тя е актриса, **която** става любимица на хиляди българи с комедийните си роли.

– Сигурно знаеш **кое** е детето чудо Крисия?
 – Крисия е момичето, **което** класира България на второ място на Детската „Евровизия“ през 2014 г.

– **Кои** са „Златните момичета“?
 – Това са състезателките ни по художествена гимнастика, **които** носят на България много шампионски титли.

3 Разгледай снимките. Изслушай текста и отговори на въпросите.

- Кои забележителности посещава Петър през ваканцията в България?
- Кои места иска да види приятелят на Петър?
- За кои природни забележителности и исторически места в България знаеш?
- За кои от тях имаш лични впечатления? Разкажи.

4 Прочети диалога.

– Вальо, сла да ти покажа снимките от ваканцията в България.

– Ехааа, много е красиво! Кое е това езеро?

– Едно от Седемте рилски езера. Гледката е невероятна, дъхът ти спира! Това е пътят към хижа „Мусала“, която се вижда в далечината като на картичка. Ходихме и в Родопите, и в Стара планина, и на морето.

– О, пещерата Дяволското гърло! Бях там с баба и дядо преди няколко години.

– Да, вълшебно място. Най-впечатляващ е водопадът, който е висок 42 м. Това е най-големият подземен водопад на Балканския полуостров.

– Обичам да чета за разни забележителности. Знаеш ли, че в България има над 400 водопада и над 6000 пещери! Човек не може да ги разгледа, докато е жив! А има и толкова красиви места, които са недостъпни.

– Като порасна, ще обиколя всички красиви кътчета на България. Виж тази снимка – тук сме на река Велка, на устието. Приказно местенце, което трябва да се види.

– Къде се намира?

– Много на юг, до Синеморец, почти на края на България. Край устието има живописни скални образувания, които въображението ти може да оприличи на какво ли не.

– А какво значи „устие“?

– Там, където река се влива в друга река, море, езеро или океан, е устие.

– Ех, какви красоти има България! Искам да видя всичко – пещерите Мазурата и Леденика, нос Калмакра, Белозрадчишките скали и Магарския конник, старата столица Велико Търново, връх Шипка, античния Пловдив – Европейска столица на културата за 2019 г.

гледка = изглед, пейзаж, панорама, картина
 въображение = фантазия
 живописен = красив, хубав, прелестен, китен
 недостъпен = непристъпен, недостижим
 античен = древен, старинен

водопад – място, където течащата вода пада от високо
 пещера – кухина в планината или под земята, която има вход
 устие – място, на което река се влива в друга река, езеро, море или океан

невероятен
 впечатляващ
 красив
 приказен
 живописен

пейзаж

уютно
 тихо
 възшебно

кътче, местенце

дъхът ти спира

5 Подчертай относителните местоимения в диалога.

6 Кои думи поясняват подчертаните относителни местоимения от задача 2 и задача 4?

ОТНОСИТЕЛНИ МЕСТОИМЕННИЯ ЗА ЛИЦА И ПРЕДМЕТИ – УПОТРЕБА

Употребяваме относителните местоимения:

- за да заместим дума от предходното изречение;
- за да свържем две прости изречения.

Пред относителните местоимения пишем запетая.

Слушам песента, **която** стана хит.

Дай ми шоколада.

+

Шоколадът е на масата.

Дай ми шоколада, **който** е на масата.

шоколад – м.р. ед.ч. → **който** – м.р. ед.ч.

Слушам **песента**. **Песента** стана хит наскоро.

Слушам **песента**, **която** стана хит наскоро.

песента – ж.р. ед.ч. → **която** – ж.р. ед.ч.

Майката успокоява **бебето**. **Бебето** плаче.

Майката успокоява **бебето**, **което** плаче.

бебето – ср.р. ед.ч. → **което** – ср.р. ед.ч.

Към върха се изкачват **деца**. **Деца**та се смеят.

Към върха се изкачват **деца**, **които** се смеят.

деца – мн.ч. → **които** – мн.ч.

7 Състави 8 изречения, като свържеш частите им от двете колонки. Оцвети всяко изречение в различен цвят.

Географията е наука,

която е заобиколена отвсякъде с вода.

Петър харесва момичето,

което скимти жално.

Островът е суша,

които заливат бреговете и унищожават всичко по пътя си.

Много ми харесва кученцето,

която ще те сприятели със Земята.

Цунами са огромни вълни,

който служи за откриване на обекти в морето.

Г-жа Стойчева е учителката,

която седи на последния чин.

Всеки кораб има радар,

който говори с баща ни.

Не познаваме човека,

която ни преподава по български език.

8 Прочети изреченията, като на мястото на облачетата поставиш подходящите относителни местоимения.

Виждаш ли **детето**, яде сладолед?

Разхождаме се край **реката**, разделя града на две.

Моят баща е **мъжът**, близа.

Всички искат да погледят **кученцата**, се продават в зоомагазина.

Горнотракийската низина е богата на минерални **извори**, имат лечебни свойства.

От маслодайната роза се извлича ароматно **масло**, се използва в парфюмерията.

Райското пръскало е **водопад**, _____ се намира в Стара планина.
Това е **Лулия**, _____ е най-добрата ми приятелка.
Алпинистите са **хора**, _____ обичат планината.

9 Игра „Кой кой е?“

А Отговори на въпросите на преподавателя, като използваш картите.

Б Запиши изреченията в тетрадката си. Не забравяй да поставиш пунктуационните знаци! Внимавай с правописа на *който* и *които*!

10 Попълни с подходящите относителни местоимения.

Бозайниците са животни, _____ раждат и кърмят малките си.

Китът е бозайник, _____ има тяло на риба и живее във водата.

Гората е обширно земно пространство, _____ е обрасло с много дървета, храсти и треви.

Бурята е много силен вятър, _____ често е придружен с дъжд, гръмотевици и светкавици.

Светулките са насекоми, _____ светят на тъмно.

Мъглата е водна пара, _____ прави въздуха непрозрачен.

Насекомото е дребно животно, _____ има кри-
ла и шест крака.

Храстът е дребно дърво с тънък ствол и много разклонения,
_____ започват още от земята.

11 От двойките изречения на всеки ред образувай едно изречение, като използваш подходящото относително местоимение.

Облаците се обаярят в червено от слънцето. Слънцето залязва.

Листата се разпиляват от вятъра. Вятърът духа.

Язовирите се препълват от дъждовете. Дъждовете се изливат през есента.

Старите дървета се прекъсват от бурята. Бурята връхлита.

Краката ни потъват в снега. Снегът покрива всичко наоколо.

12 Попълни празните места с подходящите изрази от листчетата.

който вали

което изгаря

която бушува

който се сине

който духат

Когато изречението, започващо с *който*, *която*, *което*, *който*, е в средата, го ограждаме със запетаи.

Дъгата, **която** се появява само след дъжд, обазря небето над града.

Слънцето, _____,
озарява планинските върхове.

Дъждът, _____,
тропа по прозорците.

Бурята, _____,
затихва след няколко часа.

Ветровете, _____,
брулят сухите листа.

Снегът, _____,
затрупва дрипите на горските животни.

13 Разгледай картинките. С всяко от съществителните и глагол по избор състави изречение и го запиши.

слънце

топли

грее

пече

пару

изгарява

залязва

озарява

издига се

вятър

духа

брули

свири

шуми

гали

разнася

разпилява

бушува

фучи

дъжд
вали
пръска
ръми
лее се
излива се
мокри
тропа
ромолу

сняг
вали
сине се
затрупва
пада
скърца
блести
трупа

буря
врълхита
разразява се
бушува
вилнее
засилва се
блъска
затихва

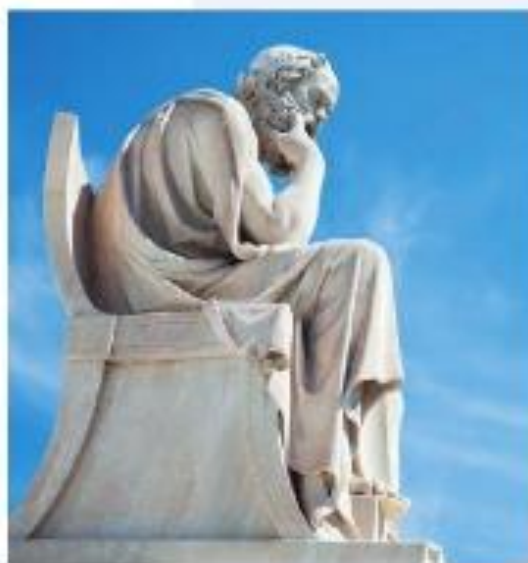

14 Изслушай стихотворението "Зема" от Б. Иванов. Отговори на въпросите.

- Какво е описано в него?
- Какво значи:
  - „бавно потропват в нощта гъждовете“;
  - „бързо размахват крила ветровете“;
  - „тук като точка светулка премигне“;
  - „там пък на бухал гласът те настигне“?

15 Прочети пословиците и изпълни задачите от А до В.

Който пее, зло не мисли. *(Българска)*

Който се учи, той ще сполучи. *(Българска)*

Който е посадил дърво, ще го хвалят внуците му. *(Българска)*

Който прави добро, добро ще намери. *(Френска)*

Най-доброто, което човек има, е верен приятел. *(Арабска)*

Когато изречението, започващо с *който, която, което, които*, е в началото, поставяме запетая в края му.

Който няма ум, има крака.

A Посочи съответствия на прочетените пословици и поговорки на езика на страната, в която живееш.

Б За следващия час потърси и запиши подобни по смисъл пословици и поговорки.

В Научи тези от тях, които ти допадат най-много.

